Література

1. Апанасенко Г.Л. Суть здоров'я. Валеологія на рубежі віків // Валеологія. – 2002.– № 1. – С. 81-83.

2. Апанасенко Г.Л., Попова Л.А. Медицинская валеология.– К.: Здоров'я, 1998.

3. Лук'янова О.М. Проблеми здоров'я здорової дитини та наукові аспекти профілактики його порушень // Мистецтво лікування. – 2005. – № 2. – С. 6-15.

4. Чередниченко В.І., Починок В.А., Юрчук З.Г. та спів. Застосування немедикаментозних методів лікування плацентарної недостатності при ожирінні: Збірник наукових праць Асоціації акушерів-гінекологів України. – К., 2005. – С. 423-426.

5. Григорьева О.В., Рыбалко А.Н., Заболотнов В.А. Причины возникновения врожденных пороков развития и наследственных заболеваний плода: Збірник наукових праць Асоціації акушерів-гінекологів України. – К., 2005. – С. 98-100.

6. Подольський В.В., Гуревич Г.Й. Перебіг вагітності та пологів у жінок, які знаходились під впливом тютюнопаління // Вісник наукових досліджень. – 2003. – № 1. – С. 83-85.

7. Підгорний В.К., Кукуєва В.В. Анатомо-фізіологічні основи масажу. – Черкаси, 1997 р.

8. Дегтярева С.М., Богомаз Т.А., Рукавишникова Д.К. и др. Состояние здоровья детей в детских дошкольных учреждениях // МРЖ. – 1985. – № 11.– С. 51.

9. Жилка Н.Я. Організація системи профілактики передачі ВІЛ-інфекції від матері до дитини в Україні: Збірник наукових праць Асоціації акушерів-гінекологів України. – К.: Інтермед, 2005. – С. 3-7.

10. Підгорний В.К., Дегтярьова С.М., Чередниченко В.І. Здоров'я, здоровий спосіб життя, шляхи їх формування // Підготовка соціальних працівників до формування здорового способу життя дітей та молоді: Зб. мат. Всеукраїнської наук.-практ. конф. – Черкаси, 2006. – С. 123-126.

11. Луцишин Я.Б. Ожиріння у жінок в різні вікові періоди // Нова медицина. – 2003. – № 5. – С. 40-42.

12. Kistin N., Handler D. et all. Cocaine and cigarettes: a comparison of risks // Pediatr Perinet Epidemiol. – 1996. – № 10. – P. 269-278.

УДК 373.5.17: 616.89-008.441.3

ДО ПИТАНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРЕВЕНТИВНОЇ РОБОТИ, СПРЯМОВАНОЇ НА ЗАПОБІГАННЯ ПІДЛІТКОВІЙ НАРКОМАНІЇ

С.В. Страшко, к.б.н., доц.,
В.В. Солнцева, К.В. Палієнко,
В.Г. Білик, С.А. Ігнатенко
(Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова)

Наркоманія – одна з найгостріших соціальних і психологічних проблем людства на сучасному етапі розвитку. Особливо небезпечною є тенденція зростання саме підліткової наркозалежності, оскільки ставиться під загрозу здоров'я та життя як нинішніх, так і майбутніх поколінь. Статистика останніх років свідчить про те, що в віці 12-14 років досить багато (близько 31 %) підлітків вже спробували наркотики, а серед 15-18-річних з наркотичними речовинами стикався кожний п'ятий [5].

Оскільки лікування сформованої наркозалежності є процесом довготривалим, небезкоштовним і здебільшого малоефективним, великого значення набувають саме

превентивні заходи щодо вживання наркотиків [3]. З метою пошуків таких заходів викладачами та студентами проблемних груп наукового студентського гуртка кафедри медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я НПУ імені М.П. Драгоманова було проведено роботу з підлітками, які навчались у середніх загальноосвітніх закладах м. Києва.

Завданням наших досліджень було виявлення особливостей ставлення підлітків до проблеми наркозалежності та можливостей зміни цього ставлення. Об'єктами досліджень були дві групи підлітків від 13 до 15 років, по 30 осіб у кожній. Одна група була експериментальною – члени клубу авіамоделювання "Борисфен", друга – контрольна, яка включала учнів загальноосвітніх шкіл м. Києва.

У дослідженні використовувались анкети, що дозволяли з'ясувати ставлення підлітків до наркотиків та їхню думку щодо цієї проблеми. При розробці анкет велику увагу приділяли таким питанням: 1 – знання проблеми наркоманії; 2 – джерела одержання інформації; 3 – ставлення до вживання та до тих, хто вживає наркотики.

Результати дослідження представлені на гістограмах (рис. 1-5).

Як показує гістограма, між основною та контрольною групами існують суттєві відмінності. Підлітки з клубу не вживають наркотиків взагалі, серед їхніх друзів набагато менше таких, що вживають наркотики, при цьому рівень поінформованості про негативний вплив наркотичних речовин в обох групах майже однаковий.

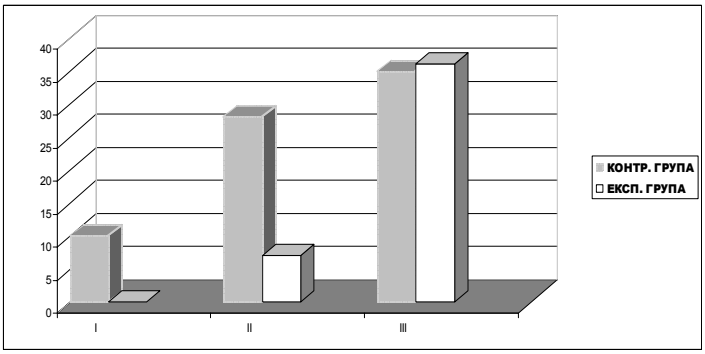

Рис. 1. Показники вживання наркотиків і поінформованості підлітків контрольної та експериментальної груп: I – один або декілька разів вживали наркотичні речовини; II – мають друзів наркоманів; III – мають інформацію про негативний вплив наркотичних речовин.

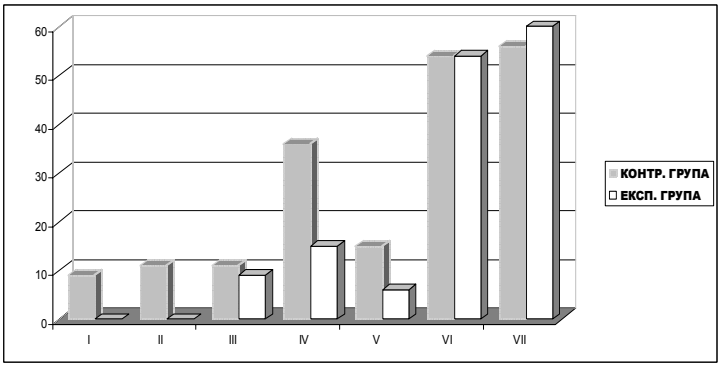

Рис. 2. Ставлення підлітків до вживання наркотиків: I – нормальне явище; II – спосіб проведення вільного часу; III – спосіб самоствердження; IV – створюють настрій; V – "стильно" для підлітків; VI – погана звичка; VII – хвороба.

У своєму ставленні до вживання наркотиків підлітки експериментальної групи виявили такі відмінності від контрольної: наркотики ці підлітки вважають поганою звичкою, або хворобою, інше ставлення майже відсутнє. Половина контрольної групи вважає так само, але в іншої половини існує думка, що це звичайне явище, спосіб проведення вільного часу, підняття настрою.

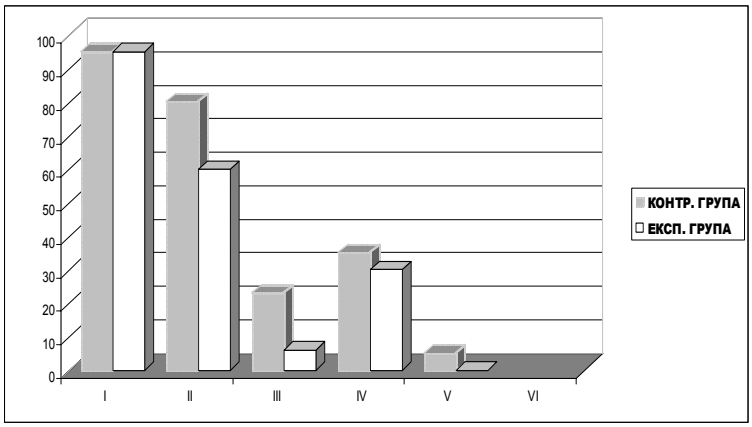

Рис. 3. Основні джерела одержання підлітками інформації про наркотики: I – із засобів масової інформації; II – від своїх знайомих; III – від знайомих, що вживають наркотики; IV – одержували пропозиції щодо вживання наркотиків; V – пробували самі той чи іншій наркотик.

В обох групах спостерігається, що майже всі опитувані основну інформацію про наркотики одержали із засобів масової інформації. Близько 80 % контрольної групи та 60% експериментальної повідомили, що одержували інформацію про наркотики від знайомих, тобто, ця тема нерідко є предметом обговорення в молодіжному середовищі.

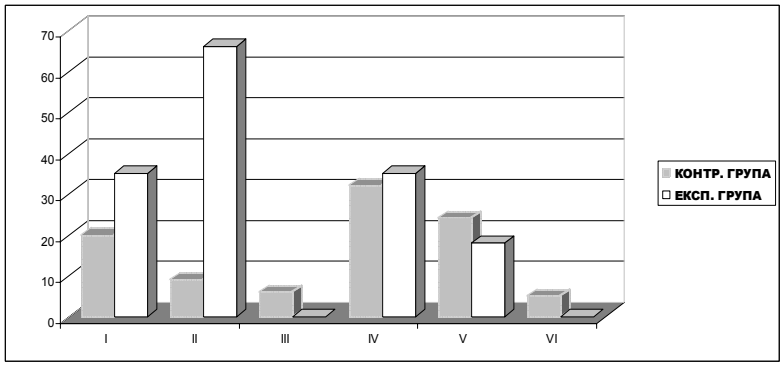

Рис. 4. Ставлення підлітків до осіб, які вживають наркотики: I – страх; II – жаль; III – захоплення; IV – огида; V – байдужість; VI – заздрість.

Наркомани викликають у 65 % підлітків експериментальної групи жаль, у 35 % – страх, у 35 % – огиду і у 15 % – байдужість. Інша ситуація спостерігається у підлітків контрольної групи: негативні почуття, такі як страх, жаль, байдужість виникають у меншої частини підлітків, а у 6% опитуваних наркомани викликають навіть захоплення і заздрість. Слід особливо зазначити, що в експериментальній групі найсильнішим почуттям до наркоманів є жаль.

В обох групах (контрольній та експериментальній) було проведене заняття, основною метою якого було ознайомлення учнів з негативними наслідками вживання наркотичних речовин, руйнівними впливами їх на організм людини та формування мотивації на здоровий спосіб життя.

У зв’язку з тим, що споживачі ін'єкційних наркотиків є основною групою ризику захворювання на ВІЛ/СНІД, особливу увагу в цьому питанні приділяли інформації про: 1) особливості збудника СНІДу; 2) джерела інфікування та шляхи зараження; 3) профілактику ВІЛ/СНІДу, 4) особливо в зв’язку з проблемами наркоманії серед підлітків; 5) статистичні дані Міжнародного Альянсу ВІЛ/СНІД в Україні.

Після заняття проводилося повторне анкетування (лише в контрольній групі) для виявлення змін у ставленні до наркотиків.

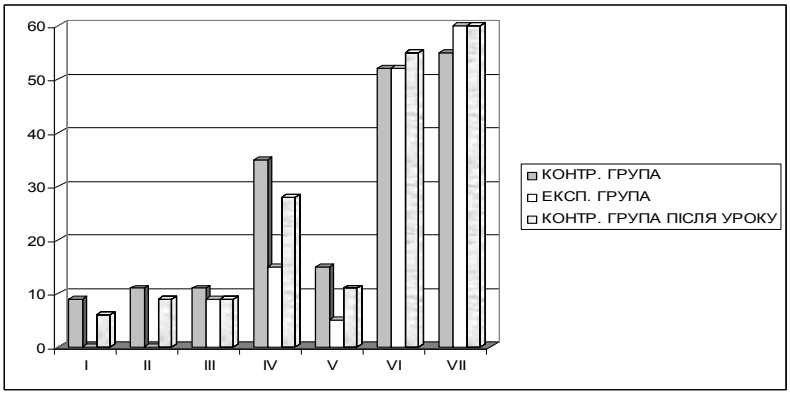

Рис. 5. Зміна ставлення підлітків до проблем вживання наркотиків після проведеного заняття. I – нормальне явище; II – спосіб проведення вільного часу; III – спосіб самоствердження; IV – створюють настрій; V – "стильно" для підлітків; VI – погана звичка; VII – хвороба.

Як свідчать дані анкетування, проведеного повторно після заняття, ставлення підлітків до вживання наркотичних речовин змінилося. Менша частина підлітків стала вважати вживання наркотиків нормальним явищем, способом самоствердження або проведенням вільного часу, більша вважає наркоманію поганою звичкою або хворобою.

Обговорюючи дані, отримані в експерименті, та аналізуючи літературні джерела [2], можна зробити наступні **висновки.**

1. Рівень поінформованості з проблеми наркоманії у підлітків обох груп приблизно однаковий та не достатньо високий. Основну інформацію підлітки отримують із засобів масової інформації та від знайомих.

2. Клуби за інтересами відповідають потребам підлітків у конструктивному спілкуванні, розширенні кругозору, відволікаючи їх від зацікавленості наркотиками.

3. Для поліпшення профілактичної роботи серед підлітків необхідний інтегрований підхід, причому одним із дієвих превентивних заходів щодо запобігання наркоманії є залучення підлітків до громадських організацій за інтересами з метою охоплення цією діяльністю якомога більшої кількості дітей.

Література

1. Наступність учбово-виховного процесу та стану здоров’я дітей в сучасних умовах / В.Л. Гуло, Т.С. Клюбіна, К.Г. Міхновська, Б.Г. Хоменко // Дитина і суспільство: проблеми здоров’я, виховання та освіти: Матеріали конгресу. – К., 2001.

2. Гігієнічні проблеми охорони здоров’я населення / Ред. рада: М. Паранько та ін; Дніпропетр. обл. наук. т-во гігієністів // Матеріали ювіл. наук.-практ. конф., присвяч. 75-річчю гігієни і екології людини. – Дніпропетровськ: Поліграфіст, 1997.

3. Поташнюк Р.З. Соціально-екологічна сутність здоров’я. – Луцьк, 1995.

4. Хижняк М.І., Нагорна А.М. Здоров’я людини та екологія: Експерим. навч. посібник. – К.: Здоров’я, 2002.

5. Яременко О. Роль засобів масової інформації та інших джерел у формуванні здорового способу життя молоді. – К., 2000.

УДК 613. 9 : 37

КУЛЬТУРА ЗДОРОВ'Я – НОВИЙ СУЧАСНИЙ НАПРЯМ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО ПОКОЛІННЯ

В.П. Горащук, д.пед.н., доц.
(Луганський національний педагогічний університет
імені Тараса Шевченка)

Розвиток сучасного суспільства супроводжується зміною всіх сторін його життя, що змушує по-новому, ширше поглянути на проблему здоров'я. На думку фахівців, здоров'я людей, тривалість життя є показником соціально-економічного благополуччя країни.

Успішній розробці і вирішенню проблеми здоров'я нації сприятиме розуміння громадянами, керівництвом держави та суспільством того, що здоров'я людини залежить від чотирьох груп чинників. Ученими встановлено, що на 20-25 % здоров'я людини залежить від стану навколишнього середовища; на 15-20 % обумовлене генетичними чинниками; на 50-55 % визначається способом життя і лише на 8-10 % залежить від діяльності системи охорони здоров'я, її служб і установ.

Мета медицини як науки і практики – лікування і попередження хвороб людини. Медицина вивчає різні психологічні, фізіологічні відхилення в стані організму, але найменше її цікавить стан людини, яку можна назвати здоровою. Через об'єктивні й суб'єктивні причини здорова людина залишається на периферії лікарських інтересів.

Практика показує, що здійснювати охорону здоров'я переважно засобами лікувальної медицини далі не можна. Потрібно докладати більше зусиль до людини, яка ще не хвора, привернути до неї всі сили й засоби суспільства та держави. Це завдання не вкладається в рамки медицини, медицина не справляється з ним, тому потрібна консолідація різних соціальних служб, які формують здорове покоління.

Як бачимо, здоров'я людей залежить не тільки і не стільки від медицини й охорони здоров'я, скільки від усього комплексу природних та соціально-економічних умов життя. Інтерес до проблеми здоров'я особистості ніколи не спадав, а навпаки, істотно зростав у зв'язку зі вступом нашого суспільства в нову, надзвичайно відповідальну стадію свого історичного розвитку, принципова новизна якої пов'язана з глобальними змінами в соціально-економічній сфері країни. Це зумовлює необхідність якісних перетворень в усіх сферах суспільного життя, в тому числі – в системі освіти, що забезпечить швидкі темпи прогресивного розвитку суверенної України. Досягнення таких темпів можливе лише за умови формування в усіх громадян, у тому числі дітей і молоді, високого рівня здоров'я.

Проблема здоров'я індивіда як суб'єкта сучасного суспільства завжди була предметом неослабної уваги вчених і практиків, медиків і педагогів. Відповідно до сучасного розвитку і стану науки й практики щодо формування здоров'я людини природно змінюються й уявлення про цей феномен.

Якщо раніше сутність здоров'я людини розглядалася тільки з позиції природничих наукових знань, то сучасний рівень розвитку науки, культури, соціуму вимагає розглядати його з гуманітарної позиції в єдності з природничо-науковою і культурологічною, тобто слід говорити про системність, аксіологічність, цілісність вивчення і розуміння феномену здоров'я. Назріла історична необхідність розширення уявлень і знань про здоров'я людини, його духовний, психічний та фізичний аспекти.